

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

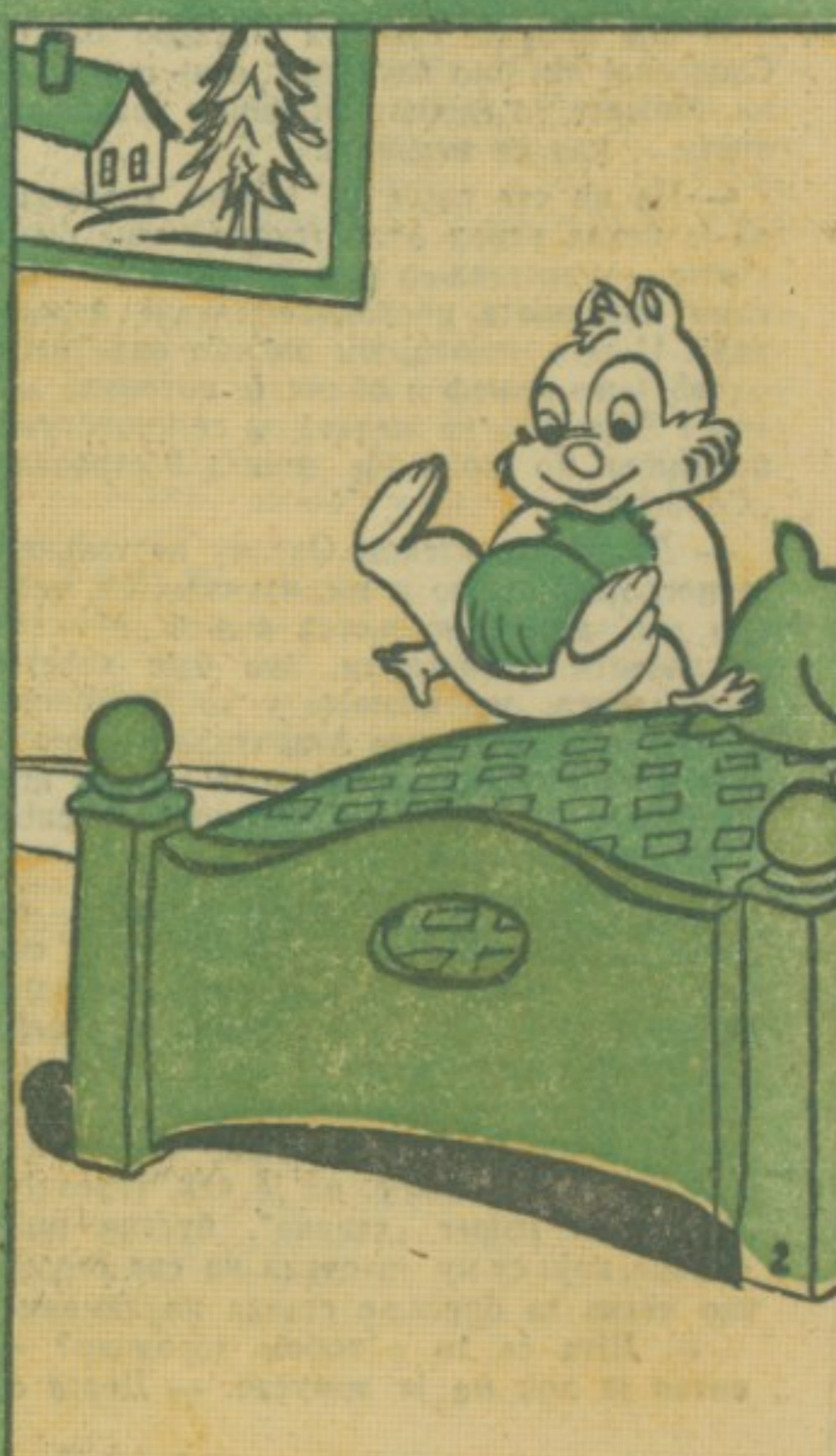
15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XIX — Број 295 — Субота, 24 август 1957

СТРИЦ МРГУД *и његова* МИКНИЈА

МРТВИ ПРЕД СУДОМ

вао специјално за ту прилику, од четрдесет угледних грађана. Ово веће имало је да утврди да ли је покојник био добар или лош човек и, према томе, какву врсту сахране заслужује.

Суђењу су присуствовали покојникови родбина и тужитељи. Сваки грађанин имао је право да поднесе тужбу. Нарочите свечаности бележиле су отварање судске расправе. Иначе, суђење је текло по строго утврђеном церемонијалу.

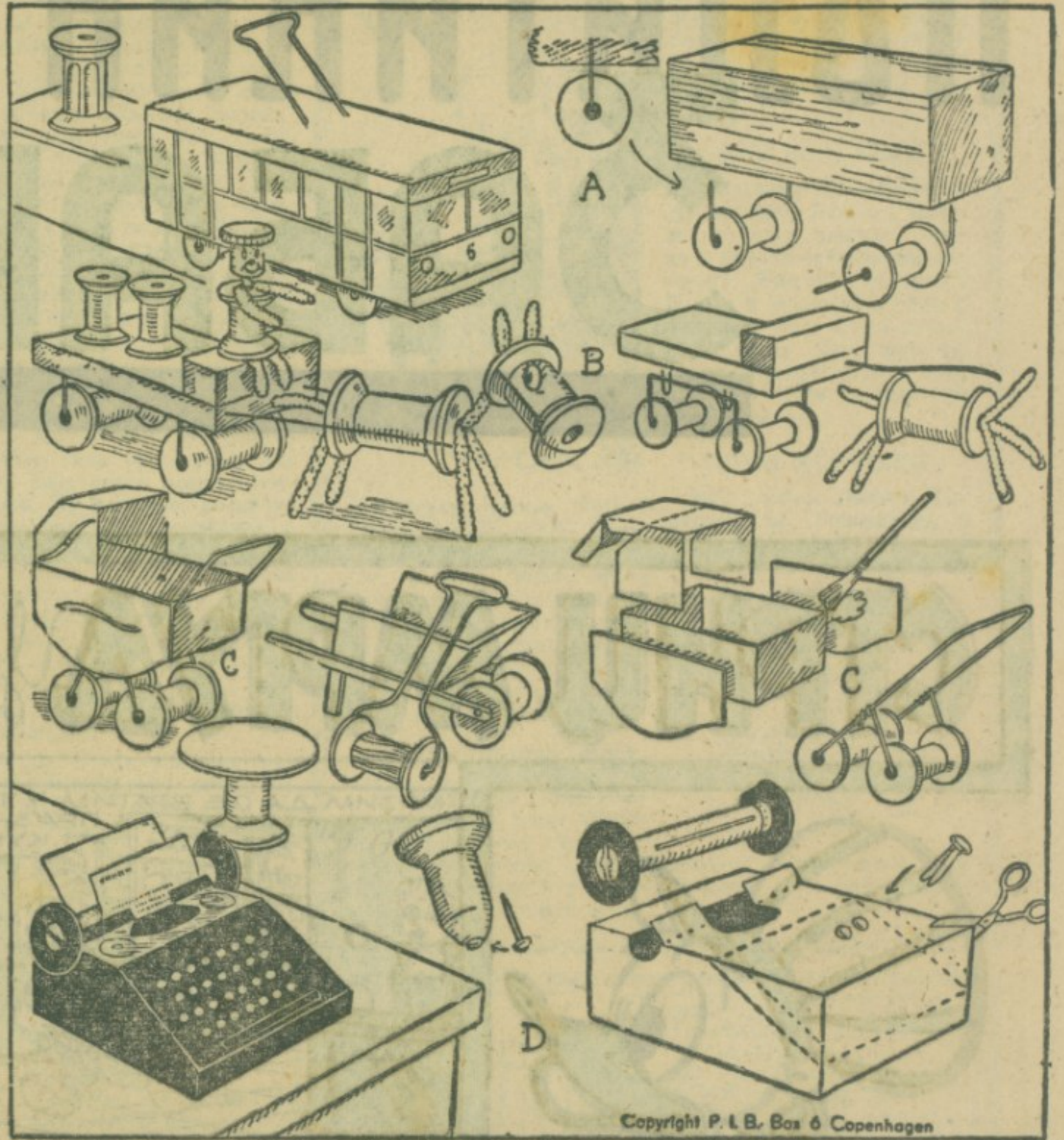
Ако тужитељи не би доказали оно што су у својим тужбама изнели, или ако суд нађе да су и такви поступци покојникови исправни, пресуда је гласила да је покојник био добар човек и да му као ваљаном грађанину припада часна сахрана. Сви присутни одавали су му тада признање и пошту и настајале су погребне свечаности. Истовремено, према имовним приликама породице, приступало се скромном или богатом балсамовању.

Код богатог балсамовања, из покојника се вадиле утроба, а тело испирало вином. Потом се пунило неком врстом персиске смоле и разним миришљавим материјама, зашивало се и извесно време држало у кедровом уљу. После тога тело би се поново опрало и увијало у повоје од финог платна. На крају, овако увијен покојник премазиван је неком врстом гуме. Понекад се преко лица стављала превлака од слењеног платна и гипса, а преко тога насликало би се покојниково лице. Тако припремљен леиш — мумија — стављан је у сандук који је имао облик тела и био ишаран разним натписима и знацима. Завршна свечаност одигривала се у специјално уређеним гробницама или катакомбама, где су полагане мумије.

Скромно балсамовање важило је за сиротињу. Тело је стављано у со, а после одређеног времена завијано у платно и полагано у земљу.

Египћани су били велики стручњаци у балсамовању покојника. То се види по мумијама које су до данас сачуване иако је од смрти мумифицираних људи прошло више хиљада година.

Суд над мртвима односно се на све египатске грађане, без обзира на њихов друштвени положај и материјално стање. Забележено је чак више случајева да је суд нашао да су и поједини владари недостојни часне сахране.

Copyright P. I. B. Vos & Copenhagen

Играчке од калема

У старом Египту постојале су две врсте сахране: часна, за доброг и племенитог човека, и нечасна, за лошег. Одлуку о врсти сахране доносно је суд, који би се образо-

Приступали су грађани и излагали своје тужбе против покојника. Пошто би их све саслушао, суд је потом исцрпно претресао тужбене наводе, испитујући да ли је умрли у овој или оној прилици делао као поштен и исправан човек.

На рушевинама старе цивилизације

Већ педесет година ради се на откопавању рушевина старог града Ангора, у Камбоџи, у коме је пре хиљаду година цветала цивилизација. Град Ангор обрастао је у џунглу. Радови су добро напредовали. Очишћен је читав систем резервоара и канала који су у своје време снабдевали Ангор водом. Сада је цео водоводни систем поправљен и модернизован, па ће се, отсад моћи да наводњава око 37.000 јутара сасвим неплодне земље.

А) Ево како ћете начинити тролејбус од комада четвртостог дрвета, калема и комада челичне жице!

В) Коњска запрежна кола није тешко створити. Ако немате жицу за чистиће луле, за кочијаша и коња можете

употребити обичну жицу. С) Од повеће кутије за писачу можете направити неколико врста „произвести“ писаћу машину колико. Пошто се кутија састоји од лако ломљивих делова,

на, немојте их закуцавати, већ употребите лепило.

Д) Са чврстом картонском кутијом повољних размера и калемом од филма лако ћете направити неколико врста „произвести“ писаћу машину ако поступите према нашем цртежу.

Од калема може да се изради леп мали сто или чигра.

(8)

Али, кад сам завршио, Расмусен се одједном громко насмејао и ја одмах схватих да ми није поверовао.

— Колико сте јуче попили? — хладно ме запита Рисер-Хансен.

Извадих из џепа снимак који ми је дао Ватсон. „Старац“ га чак не удостоји погледа, док је капетан стао да га разгледа тако пажљиво као да сам му поднео фалсификовану новчаницу. Најзад рече:

— Вешто смишљено и начињено. Ево, и ја вам могу испричати нешто о морском змају. То је, такође, занимљива историја...

— Али то није прича, већ истина! — повиках ја. — Нису га тек тако убацили. И професор Хигинс вас моли да останете да бисте се сутра договорили о томе како да се почне с трагањем за Атлантидом.

Рисер-Хансен устале и суво одговори:

— Ми нећемо тражити никакво благо, Свенсене! Ми смо научници, а не шарлатани. Можете то саопштити вашем уваженом листу... кад се испавате.

— Па ви сте сами, не једном, говорили да је некад усред Атлантског Океана било копно, — настављао сам ја упорно. — Ви сами признајете постојање древне Атлантиде. И шта, најзад, ми радимо овде него одређујемо рељеф и облик те потонуле земље? Због чега не желите да се користимо подацима до којих је дошла нестрадала „Сорбона“?

— Да, у Атлантском Океану несумњиво је постојало копно и ми, изучавајући морско дно, дознајемо његов рељеф. Можете га назвати Атлантидом, ако баш хоћете. Али, забога, не мешајте у то Платонове бајке. Наша, геолошка Атлантида постојала је у време терцијера, милионе година пре но што се на земљи појавио човек. Јасно? А сад, на спавање!

Бесана ноћ и забуђење учинили су своје. Спавао сам као одојче до увече, све док ме с великом муком није пробудио Терне Паулсен. Он је био геолог и с њим сам се зближио више но са осталим нашим научним сарадницима. Био је свега годину дана старији од мене, али се држао много озбиљније, па је чак, угледајући се на нашег „стараца“, пустио рибе бркове, који су му штрчали на све стране, као четка за брисање стакла на лампама.

— Шта се то с тобом догодило? — питао је док ме је дрмусао. — Доста си

ЗАШТНА МЕДАЉА АТЛАНТИДЕ

РОМАН ОД Г. ГОЛУБОВА

спавао, већ је време вечери!

Доводећи у ред своје блатом упрљано одело, одговарао сам на његова питања. Паулсен се односно према мојој причи много озбиљније по наш вођ, мада је двапут с неверицом широким кроз нос. Дуго је разгледао снимак медаље и најзад слежући раменима, рече:

— Не знам шта да мислим. Мрачна историја. Хигинс је, ипак, велики ауторитет. Али, и наш стари је у праву кад тврди да до данас још нема тачних доказа о постојању копна у Атлантском Океану у историско време.

Изишли смо на палубу. Наш „Викинг“, под пуним једрима и нагнут мало на десни бок, пловило је на две миље од обале, приближавајући се западном крају Сан-Мигела. Иза крме, као да нас прате, стреловитом брзином кружили су јастребови, који су и дали име Азорским Острвима (Азор на шпанском значи „јастреб“). Било их је ништа мање но галебова у нашим фјордовима.

Сунце је залазило за планине на острву и море је, изгубивши своје празнично плаветнило, постало сиво. Само су над купом одавном угашеног вулкана Сет-Шидадес облаци пламтећи таквим црвенилом као да се вулкан пробудио и поново почео да бљује уснијану лаву.

Причају да у кратеру овог вулкана има неко чудно, „двоструко“ језеро: једна половина му је плава, друга — зелена. Али ја, уплевши се у авантуру с медаљом Атлантиде, нисам стигао да га видим.

Зар је потребно да кажем да сам за вечером био јунак дана? Судећи по шалама којима су ме заспали, капетан, док сам ја спавао, није губио време. И, наравно, морао сам поново да испричам читав догађај.

Моја прича начинила је утисак, нарочито на младе, који су претстављали ве-

ћину у експедицији. Крманш је потврдио тачност података о бродолому „Сорбоне“. Показало се да се на њој налазио један његов школски друг. Али, „старац“ ме је поново пуно хладно водом.

— Та прича доказује само две ствари, Свенсене. — потемшљиво рече он. —

Прво, ви сте чак и за једног новинара сувише лаковери. Друго, ви немате, очевидно, ни најосновнијих знања из геологије, неопходно потребних за специјалног дописника при једној океанографској експедицији. Да бисте попунили ту празнину, саветујем вам да се упознате бар са оскудном библиотеком коју имамо на броду. Капетан ће вас ослободити смене, а ваш друг Паулсен, надам се, неће одбити да вам објасни најосновније термине, како се не би догодило да их у својим дописима изопачите.

После вечере, Паулсен и ја сели смо на

гомилу не баш сасвим суве ујади да попушимо по цигарету.

— Зашто „старац“ неће да ме озбиљно саслуша? Он сам каже да нам је рељеф океанског дна тек приближно познат; па ипак, изводи категоричке закључке о непостојању Атлантиде.

Паулсен замишљено одува пепео с врха цигарете.

— Неки геолози допуштају да је копно у Атлантику могло да постоји и у доба квартера, тј. у време кад је већ било људи. Године 1937, руски научници који су у северним географским ширинама пловили ледоломцем „Сатко“ утврдили су, на основу распадања радиоактивног јонијума у морској води, да је Голфска струја продла у Северни Ледени Океан тек пре 10.000 до 12.000 година. Значи, пре тога је на њеном путу била нека преграда — некако копно. То се запањујуће слаже с временом пропасти Атлантиде које наводи Платон: она је, наиме, потонула, девет хиљада лета пре његове ере. И познати француски геолог Терме допуштао је могућност постојања Платонове Атлантиде. Сматрао је да је предео Атлантика још и сада једна од најисталнијих површина на земљи, где се и данас могу догодити знатне катаклизме. За то има много примера. Можемо узети сама Азорска Острва, где се вулканска активност наластава. Неколико пута се у том архипелагу појављивало из воде и опет нестајало острво Сабрина. Требало би да се позабавиш геолошком литературом. Дознаћеш много занимљивих чињеница...

Кад сам сутрадан ујутру засео у нашу бродску библиотеку, која је заузимала један угао у уској лабораторији за геофизику, узео сам најпре Термеов рад. То је, уствари, био извештај који је он прочитао у Океанографском институту у Паризу 30 новембра 1912 године.

Терме је наводно следеће чињенице. Године 1898 полаган је телеграфски кабл између Европе и Америке. Кабл се прекинуо и пао на дно. Тражили су га неколико дана и установили да се на том месту, на дну океана, налази прави планински предео — с високим планинама, стрмим обронцима и дубоким долинама. При том је муљ лежао само у долинама; врхо не још није доспео да прекрије.

(Наставиће се)

АРКАДИЈА град паунова

Паунови нису никаква реткост на многим имањима широм целог света, а нарочито у топлијим крајевима. Али, у предграђу једнога калифорниског градића паунови живе и множе се у потпуној слободи, као што су живели њихови дивљи преци у дунглама Индије. Штавише, они су овде слободнији, јер им не прети никаква опасност од грабљивих звери, а ни од ловаца. Тај град паунова је местаци Аркадија. Она се налази у долини испод планине Сан Габријел, тридесетак километара источно од Лос Анђелоса.

Паунови нису случајно дошли у Аркадију. У 19 веку у долини Сан Габријел налазио се ранч Санта Анија, који је заузимао простор од 21 квадратне миље. На једном делу тога некадашњег ранча подијнут је градић Аркадија. Последњи власник ранча донео је око 1870 године из Индије три пара паунова са плавним грудима. Никада он није држао у кавезу те птице, а како је клима била врло повољна и птице нису имале никаквих видних непријатеља, оне су се брзо намножиле, док их није било 2.000.

Године 1903 власник ранча био је принуђен, услед финансијских тешкоћа, да прода један део свог имања, па је тако настало прво насеље, где је данас Аркадија. Међутим, тек 1940 године почело је веће насељавање људи, а то је узнемиравало паунове. Ретка насељеност није им сметала, али кад је на сваких стотинах метара почела да није по једна кућа и када су аутомобили почели да се крећу по ново просеченим улицама, паунови су се повукли у крај око куће некадашњег власника ранча.

Паунови воле уредан живот. Догод им је то могуће они свакодневно долазе на исто место по храну коју им даје човек. Једу све, почевши од хлеба, па до инсеката, ситних гмизавца, па једу чак и змије. На истом се месту свакодневно питу воду, а на истом месту ће се и одмарати. Ако их човек не узнемирава, они су питоми и допуштају му да им се приближи. Међутим, у дивљини, где паунове лове због меса или перја, они се умеју вешто да сакрију, те спадају у дивљач која се тешко лови.

Постоје само две врсте паунова: плав из Индије и Целона и зеленкасти са Јаве и из Бурме. Разлика је углавном у боји груди, док су им репови сличне боје. Бели паун из Кине добијен је укрштањем, али даљим укрштањем убрзо губи своје особине. Када се укрсте индиски и јавански паун, особине индиског превладају.

Становници Аркадије воле своје паунове и не би имали ништа противу тога да се они и даље множе у околини њиховог града, али им смета непријатан глас ове дивне птице. Паунови нарочито креште у пролеће, па се многи Аркађани на то жале. Због тога је општина одлучила да не буде више од 200 паунова. Тако они украшавају својим перјем травњаке и паркове овога града, а нема их толико да би ометали ноћни мир грађана својим непријатним гласом.

WALT DISNEY'S Најзгод- ЛУЛА МИРА

ПОСЛЕ ОДЛАСКА ИНДИЈАНАЦА У ЛОГОРУ ЈЕ НАСТАЛА ЗБУЊЕНОСТ И НЕИЗВЕСНОСТ...

ШТА САД? АКО ОСТАНЕМО, БИЋЕМО У СТАЛНОЈ ОПАСНОСТИ! АКО КРЕНЕМО, ЧИТАВИМ ПУТЕМ ИМАЋЕМО СИЈУКСЕ ЗА ПЕТАМА!

ПРЕД НАМА СУ ВИСОКЕ ПЛАНИНЕ... УСКОРО ЋЕ СВЕ ПРЕЛАЗЕ ПОКРИТИ СНЕГ! ЈА САМ ЗА ТО ДА КРЕНЕМО!

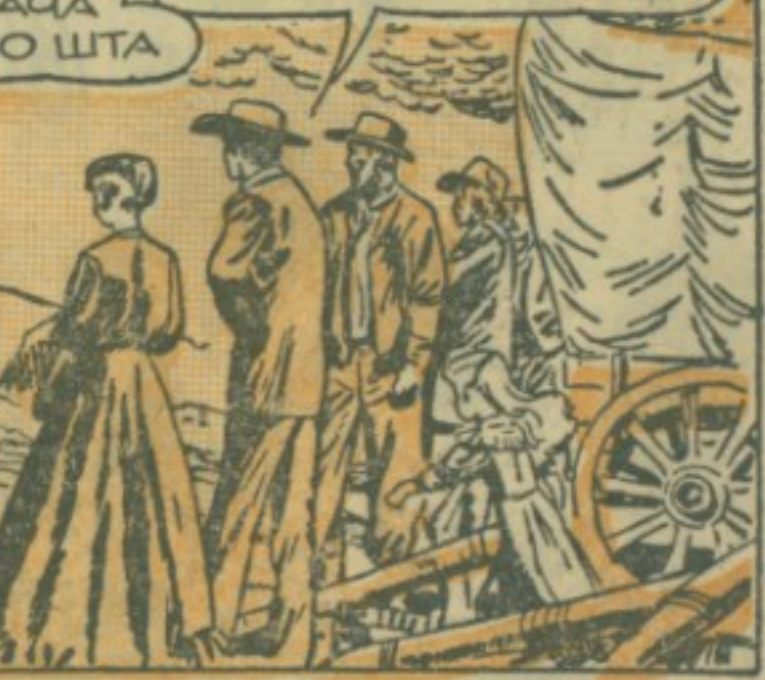
... ОХ, ДОКТОРЕ ЦОНЕ, ШТА ДА РАДИМО?

МИСЛИМ ДА БИ ТРЕБАЛО ДА ЈОШ ЈЕДНОМ РАЗГОВАРАМО С ПОГЛАВЦИОМ... АЛИ БЕЗ ВРАЧА КОЈИ БИ МУ ГОВОРИО ШТА ДА РАДИ!

ЈЕР ВРАЧ ЈЕ ТАЈ КОЈИ ЈЕ РЕКАО ДА БИ МИРИНА ЗЛАТНА КОСА ДОНЕЛА СРЕЋУ СИЈУКСИМА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ, У ЛОГОРУ СИЈУКСА, ПОГЛАВНИЦИН СИН И НЕ СЛУТИ ДА ЋЕ УСКОРО ПОСТАТИ ГЛАВНА ЛИЧНОСТ У РАЗВОЈУ ОДНОСА ИЗМЕЂУ БЕЛОЛИКИХ И ЦРВЕНОКОЖАЦА

ДОКУШАВАЈУКИ ДА ИЗВЕДЕ ЈЕДНУ ОПАСНУ ВЕШТИНУ У СЕДЛУ, ДЕЧАК ЈЕ ИЗГУБИО РАВНОТЕЖУ...

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Мала енциклопедија

циклопедије, повремено доносити кратке дефиниције појединих наука.

АНТРОПОЛОГИЈА

Посматрајући појаве у природи, човек давних времена постављао је себи многа питања, али је требало да прођу векови док су на њих људи одговорили. У почетку су ти одговори били доста магловити, али су се доцније допуњавали новим осазнањима и, мало помало, кристалисали у она блистава зрнца науке, о којима се сучерешило још у делима Сумераца, па затим Вавилонаца, Египћана, Феничана, Грка, Римљана и других античких народа. Давас је тај развој брзи, захваљујући силном напретку савремених наука, међу којима наука о атомима узима све више маха. Енглески научник Дино је правом каже да су „последњих сто година видели више промена него хиљаду година у доба римске империје, а свакако више него сто хиљада година у време каменог доба“.

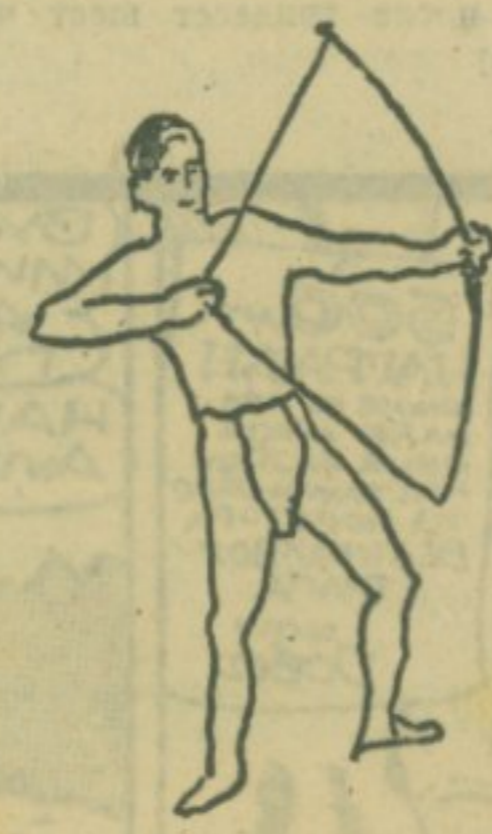
Овде ћемо, у облику мале енциклопедије, повремено доносити кратке дефиниције појединих наука.

ма у разним земљама, затим на основу налаза проучава историјског човека и његов живот, као и то како се човек постепено развијао у цивилизовано биће. Осим тога, бави се изучавањем културе и обичаја разних народа, итд. У ужем смислу, антропологија је наука о људским расама према физичким особинама. Поред зоологије и ботанике, она је једна од три главне гране биологије.

Антрополошких запажања има и код старих народа: Асирца, Вавилонаца, Египћана, Грка (Аристотел и Хипократ) и Римљана. У Старом веку заслужан је био Гален (130-210), а почетком новог века Весалио (1514-1564). С Динеом, поред других, почиње нова ера у антропологији. И многи наши научници истражили су се у области ове науке, која се у новом времену развила и разгранала у више посебних дисциплина. Антрополог се у свом раду помаже и другим наукама: геологијом, математиком, астрономијом, палеонтологијом, историјом, итд.

Антропологија је дисциплина (метод антропологије) која проучава особине човековог тела; бави се мерењем разних делова људског тела и успо-

стављањем односа и размера појединих мера код разних особа. Та мерења се врше на телу човека или на костуру и на тај начин сазнаје се колико су међусобно удаљене поједине тачке на телу. Затим се мере углови које чине равнине и линије на телу, итд. Пошто се мерења изврши на већем броју лица, подаци се систематски среде и обрађују. Антропметријом се

станку, разметку и особинама. Етнографија проучава и испитује поједине етничке заједнице (племена, народе, групе и сл.) и њихов живот, обичаје и веровања.

Антропогенија је наука о пореклу и развоју човека и целе породице хоминида, у коју улазе, поред савремених раса човека (Homo sapiens), још и његови многобројни преци чији су остаци нађени: на Јави (питекантропус), у Кини (синантропус) и Енглеској (еомантропус), затим хајделбершки, неандерталски, крапински човек и многи други.

Филологија је наука о филогенизи, а филогениза је биолошки процес развоја појединих врста живих бића из једноставних у сложеније облике, и то од њиховог постанка на земљи па све до данас.

Филологија је наука која проучава језик и књижевност и на основу тога истражује културу једног народа или групе сродних народа. Она проучава језик, да би помоћу њега испитала богатство скупљено у књижевности. Обично сваки језик или група сродних језика, ако се на њима развила значајна књижевност, има своју филологију.

Археологија (архано-стар, и логос-наука) испитује споменике преисториског и историског старог времена који су пронађени приликом ископавања. Њен циљ је да уз помоћ других наука дочара живот и обичаје људи давног доба.

Одонтологија је наука о зубима и грана је медицине. Њен циљ је да изучава развој зуба код људи и животиња и начини како их треба лечити, као и све друго што је у вези са зубима: стављање зуба, протеза, итд. Она може корисно да послужи антропологију.

Остеологија је наука о костима; то је грана анатомије о кичмењацима. Она проучава облик и грађу костију и окостивање.

Етнографија је описни део етнологије, а етнологија је наука о народима, њиховом по-

лингвистика има задатак да испитује језик као одвојену друштвену појаву, да свестрано анализира чињенице које је прикупила филологија и утврди везе између тих чињеница и њихове узроке, па да тако открије општу законитост у животу и развоју језика.

Зераните ми се као Балзак ми као Кант?

дига од сувог грашка са свињским ногама и сушеним воћем, све добро испечено. То је било омиљено јело сладокусаца у Немачкој тога времена. Особено немачке кујне да меша месо са шећером испљавала се већ тада. Да би лакше сварио овако обилан обед, Кант је послао ручка спавао два до три сата.

Најмилије јело Фридриха Велког било је — качмак. Али, као и његов пријатељ Волтер, он је често пио кафу, која је морала бити првокласног квалитета, Страт за кафом налазио код многих уметника и књижевника. Писац „Будске комедије“, Оноре де Балзак, пробио је уз кафу читаве ноћи, завршавајући и дотерујући своје романе. Претерано уживање кафе проузроковало је код Балзака срчане и бубрежне поремећаје, због којих је умро у 51 години.

Волтеров случај је друкчији. Он је, као и Балзак, узимао велике количине кафе, а ипак је доживео дубоку старост.

Многи истакнути људи били су велики љубитељи острига. Међу њима се нарочито истичао француски краљ Анри IV, који би неког дана појео и по 70 острига. Писац љубити прича из XVIII столећа опат Воазенон оставио нам је детаљан опис свог јеловника, који је био одраз укуса тога времена.

„Устајем у седам и по часова и на празан стомак попијем три шоље чаја од провансалске жалфије. У десет сати долази на ред велика шоља чоколаде. У једанаест поново чај. У један сат ручам. Тада најрадије једем ситне рибе спремљене на гурмански начин. Уз рибу попијем пола чаше ускебака (нека врста вискија), а затим узимам кафу. У пет сати пијем три шоље четаславине и једну велику чашу воде. У девет поједем два свежа јаја и пијем ратафију (слатку ракију с воћним соковима) и какао. У једанаест увече пијем поново кафу и ракију и узимам средства за спавање.“

Фонтенел, који је умро као

стогодишњак, био је луд за шпирглама и јео их је сваког дана. Луј XVIII таманио је огромне количине спанаћа. Није могло да прође више од два дана а да се ово јело не појави на његовој трпези. Бурбоци су уопште били велики гурманци и сваки обед на двору трајао је сат и по до два сата. Сасвим је други случај са Орлеанима и краљем Лујем Филипом, који су били умерени и подражавали су рационалну буржоазију свога времена. Ако би краљ радним даном закаснио на ручак, краљица га није чекала, већ је седала с децом за трпезу.

Што се тиче Наполеона, он је кулинарској вештини и гастрономским уживањима поклањао мало пажње. „Људождер са Корзице“ (како су га назвали Енглези) био је познат са своје умерености и не-

подложности ситним страстима. Пошто је дуго радио ноћу, Наполеон није устајао пре девет ујутру. Фанатик на дужности, он је одмах почињао да прима странке, и то је обично трајало до 11 часова. За све то време несрећни кувари морали су да подгревају његов доручак, који је за француског императора уствари представљао ручак. За овај обед јео је чорбу од поврћа, хладна предјела, свеж бели хлеб и пио вино Шамберген, које је мешао с водом. Ово вино, које је сматрано за обичнију врсту, представља једини алкохол који је он узимао.

Наполеон је јео врло брзо и никада се није задржавао дужи од десетак минута за столом. Осим тога, није хтео да зна за чекавак редослед јела. Није био

релак случај да почне са слаткишима, затим пређе на предјела и заврши обед печењем, обично пилетим. Радо је јео кромпир, пасуљ, сочиво, котлете и овчије груди на жару. Имао је нарочиту слабост за макароне припремљене на италијански начин, а волео је и морску рибу црвенку. Вече-равао је најчешће у шест сати. За ноћ је увек морало бити спремно печено пиле, за случај да цар за време рада осети глад. Најзад, много је волео слаткише, а нарочито сладолед, крем од кафе и чоколаде и воће. Овај необичан јеловник, страховита брзина којом је јео и велике количине сладолета које је узимао лети и зими упропастили су Наполеоново здравље, тако да је умро у 52 години од рака у желуцу.

Биографи великих људи су са чудесном свесношћу испитали многе значајне појединости, навике, страсти, врлине и мане из живота особа о којима су писали. Знамо од чега су боловали и како су умрли. Али, писци су нам најмање података оставили о томе шта су јели ти људи чија су имена остала крупним словима забележена у историји.

У погледу исхране, као и у многим другим стварима, укуси су се веома много разликовали од земље до земље и од доба до доба. У Немачкој, као и у осталим земљама германског језика и цивилизације, владари, научници, политичари и војсковође узимали су увек врло богату храну, мада она није била нарочито пробрана. Један од првих Лутерових ученика, Меланхтон, јео је за сваки обед по два до

три тањира јечмене чорбе, а обожавао је сардине и другу ситну рибу. Његово најомиљеније јело било је ипак разноврсно поврће помешано са исцеканим месом.

Предање вели да су два немачка цара умрла зато што су се прејели дивља. То су били Фридрих III из XV столећа и његов син Максимилијан Фридрих је до те мере обожавао бостан да је јео пет до шест килограма дивља дневно. Изгледа да Максимилијан није извукао никакву поуку из трагедије свога оца.

Кантов укус био је скроман, али количине хране које је узимао нису биле у складу с његовом филозофском мудрошћу. Он је обожавао пире од сочива и нарочиту кашу од пшканата припремљену са сланином. У свечаним приликама припремао му је пундинг од сланине на померански начин. Рецепт за ово јело није сачуван. Кант је исто тако јео пу-

ПРИЧА О ДВА КРОКОДИЛА

Француски природњак Леон Бине забележио је два занимљива догађаја који показују колико је велика отпорна моћ и животно снага крокодила.

Мој отац донесе из ненадно у Париз једног малог крокодила којег је добио из Нигерије. Био сам тад дечак и чишћење кавеза и хранење крокодила ставио је мени у задатак. У кавезу се налазило повеће корито, пуно воде, у коме се крокодил купао. Моја је дужност била и да мењам сваки дан воду у кориту и, како је била зима, да је предвече изручим да се прекоћу не би замрзла, па можда заробила крокодила и тако му дошла главе.

Једнога дана сам баш то заборавио да учиним, а ноћ је на несрећу била хладна. Сутрадан када сам дошао да о-

бићем свог питомца видео сам да се догодило оно од чега смо страховали: крокодил је био у води, па се заједно с њом замрзао и остао заробљен у леду. Очајан због његове смрти, отрчао да зовнем оца, који није био природњак, али је добро познавао историју природних наука.

Отац узме чекић и прво ослободи једну животињу леденог окова. Крокодил је био непомичан, укрупњен и тврди као комад дрвета. Пошто дохвати две веће вумене крпе, отац поче да га трља по читавом телу. На моје највеће изненађење, после пола часа таквог загревања спазих како крокодил отвара једно, па затим и друго око. Када је још пустио глас, своје добро познато „хон“, знао сам да је сасвим повраћен у живот. Он је више часова био буквално слепа, а ипак је оживео.

Много година касније, у току једне експедиције по Африци, још једном сам имао прилике да се уверим у невероватну животно снагу крокодила.

Доцкан увече донеше ми крокодила дугог око два метра који тек што је био уловљен, односно убијен. За нека испитивања требало је да припремим његово срце. Извадио сам га и наумивши да га препарирам саура, ставио у један суд са алкохолом од 90 отсто. Лако је замислити колико је било моје изненађење кад сам сутрадан узео суд и видео да крокодилово срце још куца! Пулсације су биле слабије него синоћ, али још увек правилне. Оне су постајале све ређе и потпуно су престале тек после тридесет шест часова!

На питање шта је пустиња, убиеници одговарају: „Неплодна и ненастањена земља. Област без воде и влаге, у којој нема биља и животиња“. Па ипак, у свим пустињама расте биље, живе животиње и људи. И, ако човек жели да види несавладљиву жељу за животом, треба да дође баш у пустињу.

Замислимо огроман пешчани простор у Арабији, где нема кише по пет година. Наједном наћу облаци и наступи прави потоп од тропске кише. Такоређу у истом тренутку, као под утицајем чаробног штапића, пустиња се стане преливати у зеленилу трава. Хиљаде врста ситних цветова ничу из земље невероватном брзином. Семе, које је пуних пет година чекало на овај дан, сад је потерало младуну, а има семена које чека кишу чак и по десет година.

Шта све не чини пустињско чарство да би се докопало влаге. Тамариска, наоко обично шибље, шаље којипут жиле свога корена тридесет метара у дубину. Један велики кактус који расте у Мексику пружа корен један метар дубоко, а потом га трава двадесет метара у ширину.

Животиње такође имају способност да се прилагоде пустињском животу. Камила, као што је познато, накупи довољну количину воде да не осети жеђ по осам до девет дана. С друге стране, њен инстинкт је толико јак да ће, ако камилар усред пустиње опустити дигине, отићи право најближем извору.

У аустралиској пустињи постоји једна врста жабе која резервну воду скупља у шупљини свога трбуха, све док не постане округла као лопта. За време суше издуби јаму 30 сантиметара дубоку и ту остане до наредне кише. Поменућемо да у неким пустињама постоје такви мравци чије раднице увлаче у себе велику количину воде, тако да постају необично крупне. Кад наступи суша, оне су снабдевачи водом осталих мравца.

И човек се у току столећа прилагодио пустињи. Бедуини имају изванредан инстинкт предвиђања када ће и где да падне киша. Чим је предосете, потерају стадо у том правцу. Ако им се срећа осмехне, остају тамо док се сва трава не попасе. Ови номади, који без престанка крстаре беспутном пустињом, прелазећи огромна растојања, најбољи су географи само-

уци. Ако је само једном видео неку дуну, Бедуин је неће заборавити до краја живота, нити једну једину њену бору. На коју било пустињску тачку да га човек стави, тачно ће знати, усред дана или ноћи, најближи извор питке воде, само ако је у том пределу једанпут боравио.

Најпогоднију одећу за пустињу носе Бедуини. То је веома широко одело, које представља добру заштиту и на температури од 70 степени.

Поред смрти од жеђи, пустињског сточара вребају и смртоносне пешчане олује. Кад она наћу, становници пустиње спусти на земљу своје седло, постави га против ветра и „урони“ у бурнус. Тако сачека крај непогоде.

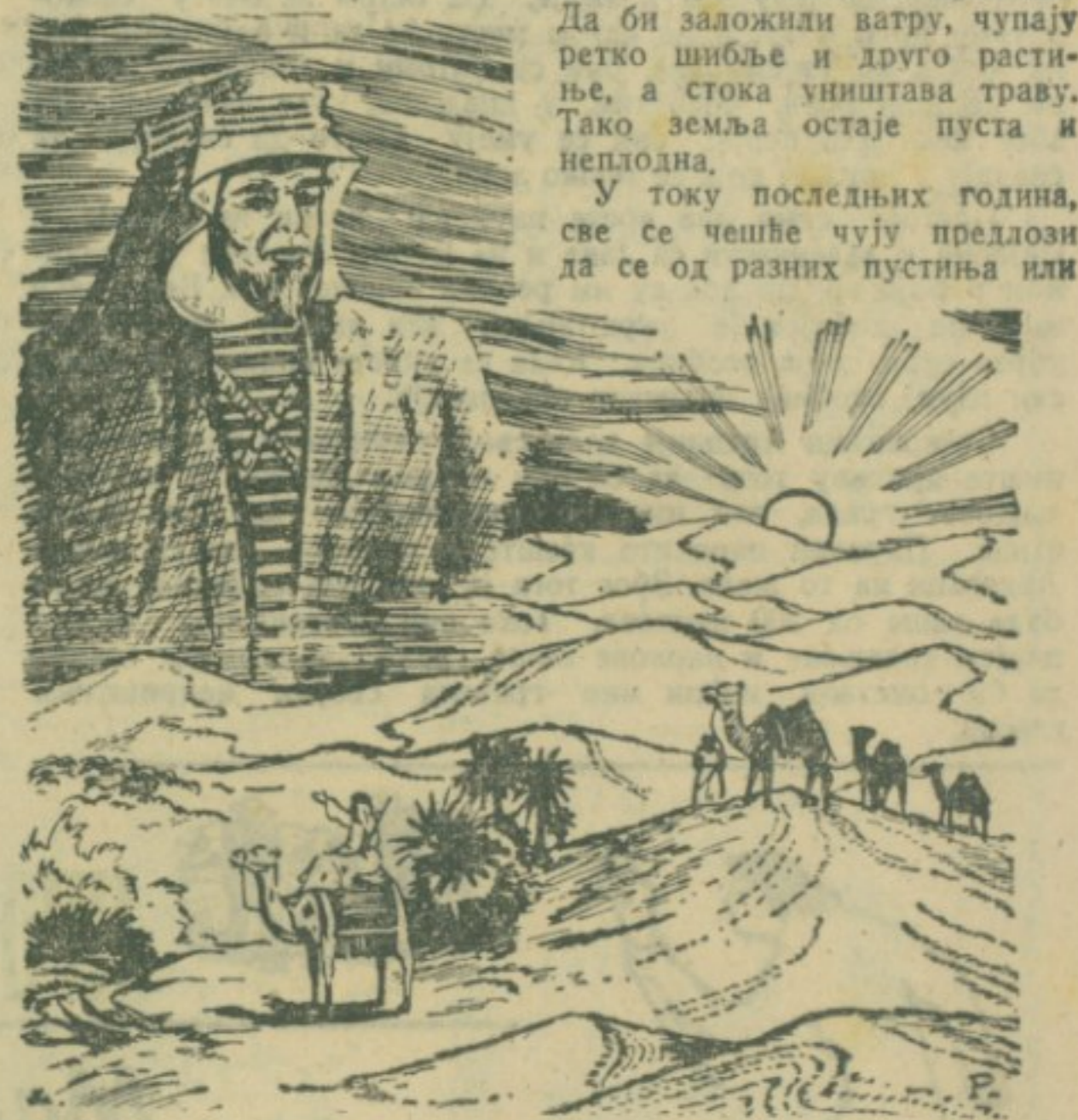
Ниједна се пустиња не састоји само од пешчаних површина. Једну шестину Сахаре, например, покрива зеленило.

бу осталог, мора носити са собом важније резервне аутомобилске делове, затим лопате, металне мреже и решетке, као и кофу са ужетом. Уже мора да буде дуго, јер се није једном догодило да су људи умрли од жеђи на самој ивници кладенца зато што кофа није могла да стигне до хладне и бистре воде.

Европа је једини континент на коме нема пустиња. Иначе, оне покривају четвртину земљине кугле. Што је најгоре, из године у годину све се више шире. Међу њима је, као што се зна, највећа Сахара. Она је широка 3.200 километара и сваке године осваја по неколико нових десетина километара.

Пустиње су, у извесној мери, човечје дело. Све се оне ивиче прилично широким појасом подуплодне земље која располаже с доста влаге. Међутим, тај прелео пустиње номади који долазе из пустиње. Да би задовољили ватру, чупају ретко шибље и друго растлиње, а стока уништава траву. Тако земља остаје пушта и неплодна.

У току последњих година, све се чешће чују предлози да се од разних пустиња или

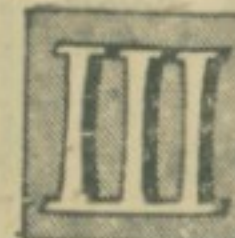

Данас, уздуж и попреко, преко Сахаре саобраћају многобројна моторна возила. Путовање је тешко и опасно, јер су извори често удаљени и 150 километара један од другог. Зато у Сахари постоји нарочита служба за укљивање помоћи. Ако станица из које је путник пошао не прими у року од 24 часа вест да је он стигао до најближе оазе с питком водом, одмах полази аутомобил с људима који имају за задатак да га пронађу. Према прописима који су на снази, путник, изме-

њихових делова створе плодне површине. У Ираку, некадањој Месопотамији, где живи пет милиона људи, улажу се знатна средства у обнову античког система наводњавања. Кад би се цела земља испреплетала каналима, у њој би могло да живи од пољопривреде око 40 милиона људи. Стару мрежу канала уништиле су по злу познате Цингис-Канове хорде. У Либији је последњих година очишћено преко 200 старих цистерни, које данас исто тако добро служе као и пре 2.000 година.

Антигенчанин Антиун Вранчић

Ибгенчанин Антиун Вранчић (1504 до 1573) био је један од најученијих Хрвата свога времена. Прославио се као државник, дипломата и историчар. Писао је на латинском и хрватском. Путуюћи кроз словенске земље на Балканском Полуострву, он је с поносом истицао своје знање „иллирског језика“, који је био и његов матерњи. По мајци, Вранчић је потицао из чувене хрватске породице Бериславића. Славни баба Петар Бериславић био је његов ујак и лично се бринуо за даровитог младича. А кад је он јуначки погинуо у борби с Турцима код Јајца (1520), бригу над васпитањем младог Вранчића преузео је један његов други рођак, који је такође био великодостојник на двору угарских краљева.

Прва знања Вранчић је добио у родном граду Шибенику и у ледовој кући у Трогиру, одакле су били Бериславићи. Теологију и права студирао је у Павови, а потом је прешао на бечки и краковски универзитет. Био је одличан зналац историјских и географских наука и старе класичне књижевности, а његови списи одишу хуманистичким духом и тежњама. Још као младич, Вранчић је добио висока црквена звања, а после катастрофе на Мохачком Пољу (1526) његов рођак позвао га је на двор краља Јована Запоље. Краљу се обдарени и учени младич много свидео и поставио га је за свог секретара. То се Вранчићу, који је тада имао 26 година, ускоро пружило прилика да са успехом опроба и своје дипломатске способности.

И поред велике државничке и дипломатске делатности, Вранчић се стално бавио науком. Као посланик краља Јована Запоље, био је готово на свим европским дворанима: у Пољској, Аустрији и Чешкој, неколико пута је ишао у Милетку и у Рим, био је на двору француског краља Франсоа I и енглеског краља Хенрика VIII. За њега се говорило да је један од највећих, најуглашенијих и најученијих европских дипломата и свуда је био радо приман. Неколико пута ишао је и у Босну, тамошњим султановим намесницима.

Око 1550 године Вранчић је прешао у службу аустријског цара Фердинанда, који је тада био хрватски и угарски краљ. Цар му је подарио високе црквене чести и ускоро га одредио за свог нарочитог посланика, који је требало да код султана Сулејмана Величанственог издјелује дужи мир. Био је то тежак и опасан задатак. На Порти је аустријски цар сматран непријатељским владарем и султан Сулејман спремао се да на њега подигне огромну војску и освоји Беч. Фердинандовог посланика на свом двору бацио је у тамницу, у којој је овај чамно већ дуже време. И сада је требало да Вранчић изради мир и да, бар за извесно време, отстрани опасност од земља којима је владао Фердинанд.

„Претежак је положај посланика, писао је Вранчић, и ни један слободан човек не жели ту част. Турци даноноћно чувају посланике и њихово особље; не допуштају да се без надзора икуда крећу, нити да се дописују. Они не смеју да шаљу писма својим владарима нити да их од њих примају. То су до-

броваљни заробљеници, таоци, којима увек прети најстрашнија тамница“.

Своје прво посланство Сулејману Величанственом Вранчић је описао у једном опширном и врло занимљивом спису, а први пут га је објавио А. Фортис у

На свом путу низ Дунав до Београда, Вранчић је свуда видео само рушевине некада тврђих и лепих замкова и утврђених градова, који су били чувени и славни: уместо плодних њива и лепих винограда, све је било запарало, задињало и

свом познатом делу „Путовање по Далмацији“ (1774). Вранчић је на пут у Цариград кренуо из Беча, половином јула 1553 године. Најпре је свршио неке послове код будимског паше, а затим је с војничком пратњом кренуо на лађама Дунавом према Београду. Пут од Будима до Београда трајао је пуних шест дана, кроз земљу која је била сасвим опустошена и где је „свуда само расап царева“.

Путници су гледали Београд с дивљењем и дубоком тугом, сећајући се времена кад је био у хришћанским рукама и храбро одолевао великим турским војскама. А сад је прошло већ више од тридесет година како султан сматра Београд једним од најлепших и најславнијих украса своје огромне царевине.

обрасто у коров. Вранчић нарочито истиче готово сасвим опустошени Срем. Његови градови на Дунаву — Сотин, Илок, Банштор, Черевин, Сланкамен и многи други — само су рушевине. Каменица, „која је некада била многољудна, одлична и богата сремска варош, на гласу са својих књижевних такмичења, сада има једва петнаестак бедних колиба“.

Посланство које је предводио Вранчић није смело да се задржи у Београду дуже од један дан. Турци нису допуштали ни слободно кретање, па је Вранчић могао да обиђе град само у пратњи турских стражара, и то не сва места која је хтео. Њега је највише интересовала београдска тврђава, која је у то време још имала средњовековни

изглед, док су Турци само утврдили поједине делове на њој и доградиле неке зграде. Лађе на којима је дошло Вранчићево посланство остале су у градској луци, где су их чували турски војници, бранећи приступ хришћанским становницима тадањег Београда: Србима, Дубровчанима, Грцима и Јерменима, „који ту живе увек у опасности за свој живот“, бавећи се углавном трговином.

Првог августа 1553, Вранчићево посланство морало је да напусти Београд. Најпре се спустило лађама до Смедерева, а затим је наставило путовање кроз унутрашњост Србије, старим царским друмом до Ниша и даље према Бугарској. После 25 дана стигло је у Цариград, непосредно пред Сулејманово полазак у Ален.

Ова прва Вранчићева дипломатска мисија у Турској трајала је четири године и он је, пратећи Сулејмана Величанственог, стигао све до персијске границе. За време свог боравка у Азији, Вранчић није био само дипломата, него и разодзани научник. Као дипломата, он је обогатио и проширио своје искуство и знање о Турцима, о начину њиховог владања, о уређењу војске и ратовању. Упознао је земље и народе на истоку, као и живот потлачених Словена на Балкану, нарочито Срба и Бугара, о којима у свом спису много говори. Као научник, сабрао је мноштво драгоцених оријенталних рукописа и турских летописа, а у Анкари је нашао чувени римски натпис који је осветлио непознате ствари из живота цара Августа. Вранчић га је први саопштио и у науци је познат под његовим именом.

Године 1567, Вранчић је као посланик цара Максимилијана по други пут ишао у Цариград, истим путем као и раније. На овом другом путовању, у његовој свити био је и Италијан Марко Антоније Пигафета, потомак чувеног путника и географа Антуана Пигафете, који је пратио Магелана на његовом путу око света. Марко Антоније је описао је путовање од Будима до Цариграда. Он је донекле допунио ранији Вранчићев спис, дајући, између осталог, и више података о Београду, нарочито о животу у њему. За Вранчићеву дипломатску мисију у Цариграду везан је и Холанђанин Бусбек, који је такође прошао кроз наше крајеве и о свом путовању написао занимљив и за нас драгоцан спис.

ЛЕДЕНЕ ЧЕМАНИ

Има година када их се хиљаде јаве на путањама пароброда у Северном Атлантику. Најчешће их топлије море брзо учини безбедним, јер силеже обично у јуну. Али, ако је лето изузетно овеже може се догодити да претстављају опасност чак и у августу.

Такви ледени брегови уствари су мала острва од леда, али се она најчешће брзо поделе на извесан број острваца, чија се величина још смањи пре но што допру до морских тучева.

Подводни део леденог брега је осам до десет пута већи од дела који се налази над површином. Због тога губање мора не утиче на њих чак ни за време буре. Када се леме и деле на огромне блокове, то увек пропраћа звонак прасак и потмула грмљавина.

Већина ледених брегова изванредно лепо изгледа. Они се састоје од леда често старог више стотина година, који се у току векова натапао разним благим бојама и прожимао мехурићима ваздуха. Због тога њихов лед није прозрачан ни бистар, већ својом белом личи на фини порцелан или емајл.

Огромне су количине леда које садржи један ледени брег. Чувени истраживачи Арктика Пери и Рос израчунали су да тежина просечног леденог брега износи 1.500 милиона тона. Ако се узме у обзир да је тај лед необично тврди и компактан, биће јасно колики су изгледи брода да не потоне ако се судари с таквим

потреба радара на савременим бродовима и огроман напредак у методама откривања препре, у току пловидбе, учинили су мањом него икад опасност од судара с леденим бреговима. Али, та безбедност може се постићи само непрестаном будношћу, јер број и величина пловених ледених планина никад се не смањује.

Северни Атлантик и његови субполярни делови „испоручују“ сваке године у пролеће извесан број ледених брегова који се откидају од ледника. Већина се рађа на Гренланду, док се поједини одвајају од простране ледене коре која покрива арктичка мора. Њих кидијају топле морске струје.

Сваке године наброји се три до четири стотине ледених брегова, а понекад и до хиљаду. Обично протекуне три године откако се ледени брег роди (или, боље, самостално зврлови морем) док не искрсе на путевима пароброда што пресецају Океан. То су они обични, најчешћи, али има и шинова чија је маса толика да лако надживе овај просечан век пре но што их растопи топлије море. За свог постојања ледени брег обично преплови три хиљаде километара.

Највећи ледени брег који је икад људско око угледало, среди су морнари с једног једрењака који је 1860 године превозио жито преко Атлантика. Имао је облик латинског слова „L“; једна страна била му је дуга 85, а друга готово 50 километара. Још један ледени див, примећен 1893, премашно је 80 километара у дужину, тако да човек с једног његовог краја није могао сагледати други крај.

леденим дивом. Уствари, из-субполярни делови „испоручују“ сваке године у пролеће извесан број ледених брегова који се откидају од ледника. Већина се рађа на Гренланду, док се поједини одвајају од простране ледене коре која покрива арктичка мора. Њих кидијају топле морске струје.

Најопаснији део леденог брега је онај што се скрива под водом. „Титаник“ и многи други бродови страдали су баш од тог подводног дела. Уништити одједном ледени брег — било експлозивом или топовским гранатама — готово је немогућно, јер се он дроби и ломи на мање, али исто толико опасне ледене брегове. Зато се борба против њих своди на праћење њиховог кретања, бележење положаја из часа у час и обавештавање међународне патроле за ледене брегове, која затим путем радија упозорава на опасност све бродове у свом рејону.

Радарски екран изванредно јасно показује ледене брегове, па више практично не постоји никакав разлог да се брод с неким од њих судари. Чак и у току ноћи, и по магли, радар беспрекорно оцртава ледени масив.

Необичне пловече планине, беле, зелене и плаве кад их обасјава сунце, а сиве и мрке под кишом и у магли, на даљине изазивају дивљење. Стална контрола њиховог кретања данас омогућује бродовима да неопштевени пробу поред тих величанствених ледених дивова.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

НОВ НАЧИН УБИЈАЊА КИТОВА

Норвешки инжењер Ветлесен пронашао је нов метод убијања китова. Приликом уласка у тело животиње, харпун испушта угљену киселину, која убија кита готово тренутно. Гасови који се прито развију чине да се кит одржава на површини. Раније, да би се ово постигло, китово тело морало се надувати.

ТЕЛЕВИЗИСКИ ИНФОРМАТОР

Железничка станица „Пенсидванија“ у Њујорку примењивала је телевизију у циљу давања информација путницима. Уствари, 105 телевизиских

камера будно мотре на композиције возова које стално долазе и одлазе. На шалтерима

ма службеника за информације налазе се мали телевизиски апарати, на чијим се екранима види где је постављен воз који интересује путника.

„АТОМИ-ЧУВАРИ“

Амерички стручњаци поуздано сматрају да ће у њиховој земљи 1960 године почети интензивно конзервисање хране нуклеарним зрачењем. Опити у том правцу врше се већ дуже времена и намирнице конзервисане на тај начин испитиване су на животињама и на људима — добровољцима. Такође је почео двогодишњи програм испитивања дејства хране зрачене радиоактивним зрацима на људима. Ипак се још истражују најпodesнији начин „атомског конзервисања“ и зато се индустријска примена тог новог метода, према мишљењу америчких научника, не може очекивати пре 1960 године.

МАЊЕ ОД ПОЛОВИНЕ

Према подацима Организације Уједињених нација, запослено је и живи од свог рада само 41 отото становништва у свету (око 1.108.000.000 особа). Од тога броја свега 23 отото су жене.

ДА ЛИ ЋЕ БИТИ НАЈВИША?

Швајцарски инжењери израдили су планове за једну зграду за коју се каже да ће бити највиша на свету. Она ће бити висока 553 метра; 105 метара виша од данашње највише зграде на свету — Емплајр Стејт Билдинг. Швајцарци се надају да ће овај супер-облакодер бити готов 1964 године, када у Лозани буде отворена национална изложба.

Е ДОБРО! ИЛИ ГЕ МОНА ЈЕДНО МЕСТО ДА ПОТРАЖИМО ОВЦЕ А САДА ГЕ МО ЗАЖЕЛЕТИ ДА БУДУ ТАМО!

ВИДИ... МОГЛИ БИ НА ПРИМЕР ПРЕТРАЖИТИ ШУПУТВО ПА ТАТЕ! САДА ПОЖЕЛЕТИ ДА ОВЦЕ ПОИСТАБУДУ ТАМО

ЕВО ЈА БАЦАМ НОВЦИ!

ДА ОВЦЕ ПАСТИРА ЈОБЕ БУДУ ОВОГ МОМЕНТА У ШУПИ ВУЧКОВОР ТАТЕ!

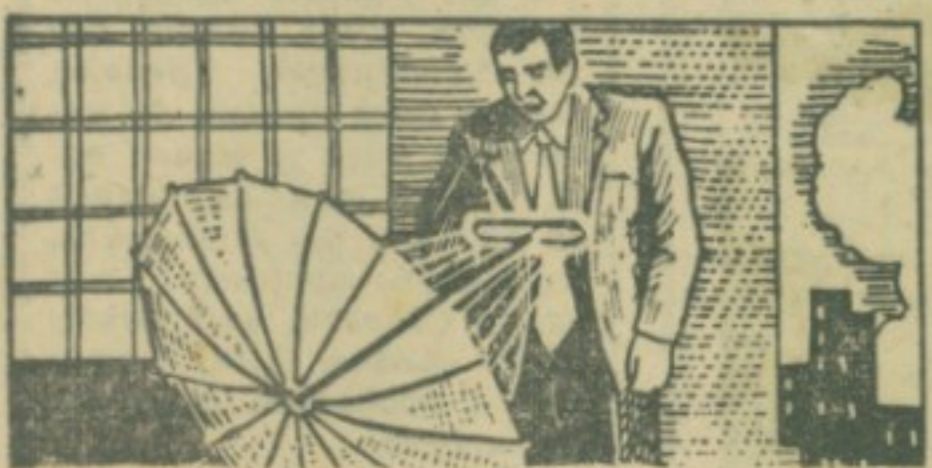
А САДА ДА ВИДИМО ДА ЛИ НАМ СЕ ЖЕЛОДИСПУНИМА!

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СУНЧАНИ ШТЕДЊАК

Ручак може бити зготовљен за свега двадесетак минута на једном новом штедњаку јачине 750 вати, који енергију добија искључиво од сунца. Овај штедњак, израђен у САД, по свом облику потпуно личи на кишобран. Уствари, то је један

параболичан рефлектор чије је „криво“ огледало направљено од специјалне пластичне масе. У сабирној тачки сунчаних зракова, која се налази у средини „кишобрана“, постиже се врло висока температура.

РЕГИСТРАТОР БУКЕ

Ускоро ће по прометним улицама свих већих градова у Западној Немачкој бити постављени специјални апарати за бележење буке коју изашвају моторна возила. Проглашени ће бити дозвољено да баца један поглед на таблу с подо-

цима па да сазна колика је јачина буке у том тренутку. То ће уједно бити и опомена возачима да стишавају своје моторе и да, колико могу, допринесу смањењу буке на улицама.

БРЖЕ И ЛАКШЕ ШИШАЊЕ

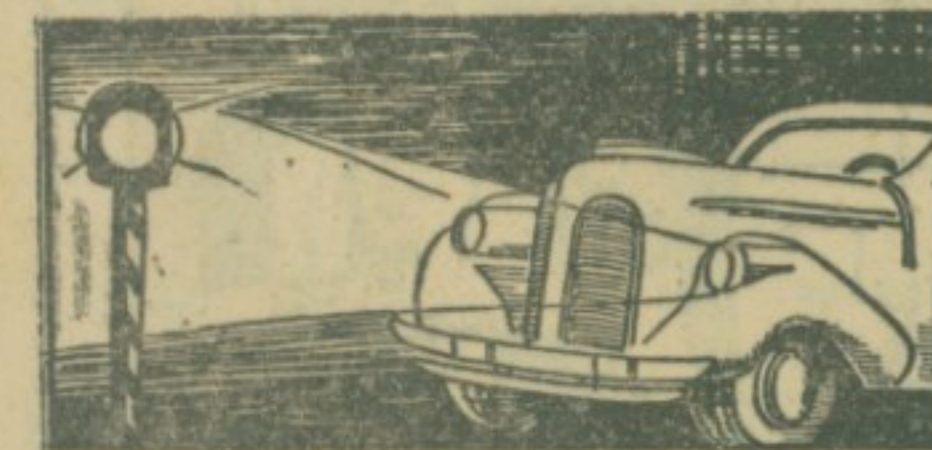
Један берберин из Винечија, у америчкој држави Вашингтон, гарантује својим муштеријама да ће им коса при потчишавању бити савршено изравната. Он то постиже помоћу направе коју је сам конструисао, а која се састо-

ји од две покретне ручице с косо нагнутом сечицом. Ово сечицо стално заузима одређен положај. Ту се налази и погодна места за ослањање руке, што чини покрете лаким и сигурним. Потчишавање овом направом не само што је лепше, него је и брже: траје око пет минута мање него код досадашњег начина.

„МАЧЈЕ ОЧИ“

Овим необичним именом називају се стаклени екскери постављени средином свих главних друмова у Енглеској. Они ноћу светле кад на

њих падне млаз светлости из аутомобилских фарова. Ове мале светлеће ознаке учиниле су ноћни саобраћај знатно сигурнијим.

ИЛУСТРАЦИЈЕ ЗА СЛЕПЕ

Пошто се Мајкл Исерман родио слеп, родитељи су га дали у нарочиту школу за овакву децу, а и сами су се трудили да га што више приближе животу и природи, како би их што боље осетио. Нарочито је мајка улагала много труда. Она му је Брајовом азбуком преписивала приче из разних књига за децу, па је једног дана осетила потребу да пренесе у његову свест и слике којима су приче биле илустроване. Размишљајући како то да уради, почела је да црта фигуре на картону или каквом другом материјалу и да их исеца, како би њен син могао да осети облик предмета. Додуше, она није успевала да му објасни шта је то боја, и да су предмети и бића различите боје, али комадићем срнеће коже, на пример, могла је много штошта да каже својем сину. Захваљујући томе, он је сазнао какве су веверицине дуге уши, каква је реп и како изгледају њене предње ноге, које су краће од задњих. Доцније је дечакова мајка почела да прави фигуре у рељефу намењене и осталим слепцима. Њен подухват показао се од велике користи за све који су рођени без вида. Она данас има радионицу израчака за слепо децу у којој је запослено 25 особа.

ПРОЗРАЧНА ГАРАЖА

У Енглеској је почела производња пластичних гаража. Уствари, то је кућица чији је скелет направљен од алуминијумских шипки, док су кров и зидови од прозрочне пластичне материје. Практичност овакве гараже је у томе што се за свега један минут може склопити и пренети на било које друго место. За њу чак није потребно копати темеље, већ се она једноставно причврсти, као шатор, за тле.

САВРЕМЕНИ ХЕРКУЛ

Немац Макс Хартман, из Хајлелберга, познат је као изванредно снажан човек. Недавно је он приказао снагу својих мишића на мало необичан начин. Пошто је руке обавио пешкирима, узео је кашење којима су била везана два ципа. Ципови су кренули у супротним правцима, али нису могли с места да макну, јер је снагу њихових мотора савладао овај савремени Херкул.

РУЧНИ КРЕВЕТАЦ

Многе породице лишене су могућности да иду на излете због једног досад нерешивог проблема: како и где да сместе своју бебу. Сада је у САД конструисан нарочити портабл-креветац. Склопљен, он се носи како какав кофер, а кад затреба зачас се расклопи и намести у хотелској соби или у кампу. Овај креветац, који је врло удобан и лак, без икаквог напора може да носи свака одрасла особа.

ПРИРОДНИ БУДИЛНИЦИ

Још је Шекспир назвао петла „птицом дана који се рађа“. И заиста, петак је прави живи будилник сваког домаћинства које гаји живину. Но, он никако није једина птица која својом песмом или гласом најављује рађање дана. И многе друге, мада не домаће, животиње оглашавају се у рану зору. Уствари, јутарњом песмом птица објављује почетак свог „радног дана“. Уопште, то је знак да настаје

активност. Али, иако има много птица које се чују у току целог дана, готово без изузетка све замукну у време највеће дневне жеге.

Животиње које су активније ноћу, на пример жабе и разни инсекти, тек у сумрак почињу да дају глас од себе.

ПРОТИВ ВРУЋИНЕ...

Да би ублажило неподношљиву жегу која је ових дана тамо владала, власти у Ејлату, у Акабеком Заливу, прибегле су „запрашивању“ читавог предела морском водом разбијеном у сикушне капљице, као прах. После тога температура је са 46 снишла на 33 степена.

ТАПЕТИ ЗА МЕРЕЊЕ ВЛАГЕ

У Енглеској је усавршен нов метод за мерење влаге, без употребе скувих апарата и инструмената који су досад служили у ову сврху. Овај нов метод састоји се у посматрању промене боје на нарочитој кобалтно-тиоцијанатској хартији изложеној влази. Тапети од ове хартије наћи ће примену, пре свега, у просторијама у којима се чува материјал осетљив на влагу.

СВЕ СКУПЉЕ...

Колико трка у наоружању прелази у расипништво, које омета пораст општег благостања, можда најбоље показује овај податак: изградња једне подморнице употребљене у Другом светском рату стајала је 5 — 7 милиона долара. Међутим, трошкови израде једне подморнице на атомски погон данас износе 45 до 47 милиона.

ОДЕЛО — „БАТИСКАФ“

Једна италијанска фабрика која израђује гјурачка одела и опрему направила је специјално одлично одело „батискаф“ којим ће се капетан Рајмонд Бачер, познати гјурац, спустити у дубину од 270 метара. Он овим треба да докаже да добро гјурачко одело омогућује да се издржи огроман водени притисак

ОДЕЛО БЕЗ МРЉА

У једној америчкој фабрици текстила усавршен је процес производње штофова који не „примају“ масне мрље. Уствари, влакна овакве тканине су импрегнирана једном хемиском материјом која спречава апсорбовање уља, масти и сличног. Ако се на такво одело проспе уље, оно ће остати на површини, у капљицама као жива, док се најобичнијим начином не скине.

МАНТИЛ — КИШОБРАН

На изложби нових проналазака одржаној у Њујорк-Ситију, пажиће посетилаца привукао је један кишобран који може да послужи и као мантил. Кад се он отвори, с његових крајева спушта се застор направљен од танке прозрочне материје, који потпуно штити и од најјачег пљуска.

„КРВОТОК“ КОД БИЉАКА

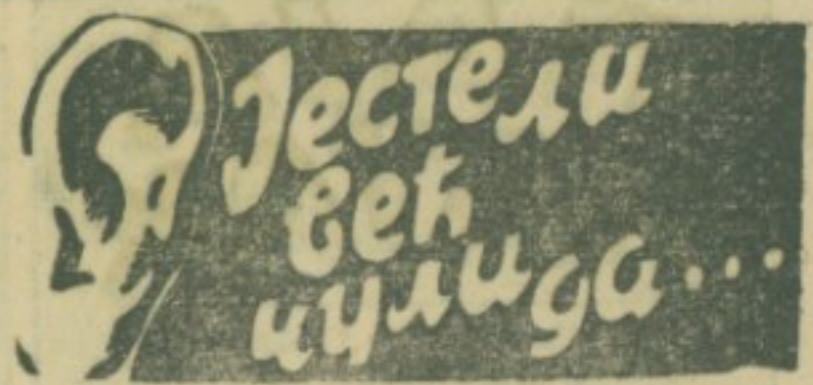
Биљни сок не креће се кроз растњиве као крв кроз тело животиња. Он се равномерно и полако пење од корена до лишћа. Не постоји никакво кретање сока у супротном правцу — од лишћа ка корену. Дода дана или ноћи, месечево мени и слично уопште не утичу на његово кретање. Међутим, у току изузетно топлих дана, када је испаравање повећано, сок се брже пење ка лишћу.

СТЕНА — ДИНОСАУР

У области Лаикастер-Каунти, у Пенсилванији, постоји стена висока око десет метара, која својим обликом јако потсећа на давно изумрлог диносаурског гизавца диносаура. Становници овог краја, баш због тога, назвали су ову огромну скалтурву коју је природа обликовала у камену — Стена диносаур.

ЧВРШЋИ ОД ЧЕЛИКА

У лабораторији једне фабрике авиона у Лос Анђелосу направљена је легура алуминијума која има изванредну лакоћу и чврстину, због чега је врло погодна за израду појединих делова на брзим авионима. Чврстина ове легуре је толика да једно њено парче величине 2 и по сантиметра може да издржи тежину десет трактора.

... у данашњим Винковцима, који су се у римско доба звали Цибале, родила су се два римска цара: Валентијан I (364—378) и његов брат Валенс, који су владали истовремено, сваки својим делом царства.

очваре — зове се анекумена.

... од свих народности на свету, Данци воде најдуже телефоне

... у области Комодоро Ривалавији, у Аргентини, домороци Индијанци граде куће од љуштура пренесторских шкољки, којих у овом крају има у изобиљу.

... сразмерно тежини тела, слон је сла-

фонске разговоре, и то обично 8 до 10 минута. Италијани су нешто краћи. Код Немца и Енглеца телефонски разговор траје највише 5 минута. Американци су најкраћи: њихови разговори трају просечно један минут.

... гренландски кит је животиња с највећим апетитом на свету, а ипак нема зуба.

бији од човека и коња.

... име алабастера, кристаласте врсте гипса, долази од имена града Алабастропа, у Египту, где се овај камен у Старом веку највише вадио.

... назив Балканско Полуострво први пут је употребљен у стручној литератури тек 1809 године.

... настањена површина Земље — у главном поларни крајеви, високе планине, пустиње и велике

сојеничким насељима из бронзаног доба која су откопана на о-бадама швајцарских језера.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

За мале цртаче

Ево неколико лакших прегледа за мале цртаче. Да би се начинили овакви цртежи, потребно је више стрпљења и труда него талента. А кад се

они се нису мерили као остали свет. Први акробата узео је другог на рамена и заједно с њим стао на вагу. Вили су тежики равно 200 килограма. После тога, други акробата подигао је трећег на руке и тако стао на вагу, која је показала тежину од 190 килограма. На крају, трећи је бацно првог себи на леђа и измерио се заједно с њим — 180 килограма.

Реците сада колико је сваки од њих појединачно био тежак!

(оцик 58 ифедл в '80г илдиу '88 еј овик вгвордкв ивдл)

Мишине године

Кроз три године Миша ће имати три пута више година него што их је имао пре три године.

Колико сада Миша има година?

(внитој дзеп вгво еј ичид)

Бноскоп код куће

Из ранијих бројева нашег листа сигурно вам је познато како се добијају ране силуете на зиду или платну. Ево вам сада још једне. Ако наместите руке као што наша слика показује, па пустите да вам на њих пада светлост сијалице или свеће, на супротном зиду појавиће се — глава свиње. Ако још будете мицали прстима како треба, свиња ће најједном „оживети“: отвараће уста и мрдаће ушима.

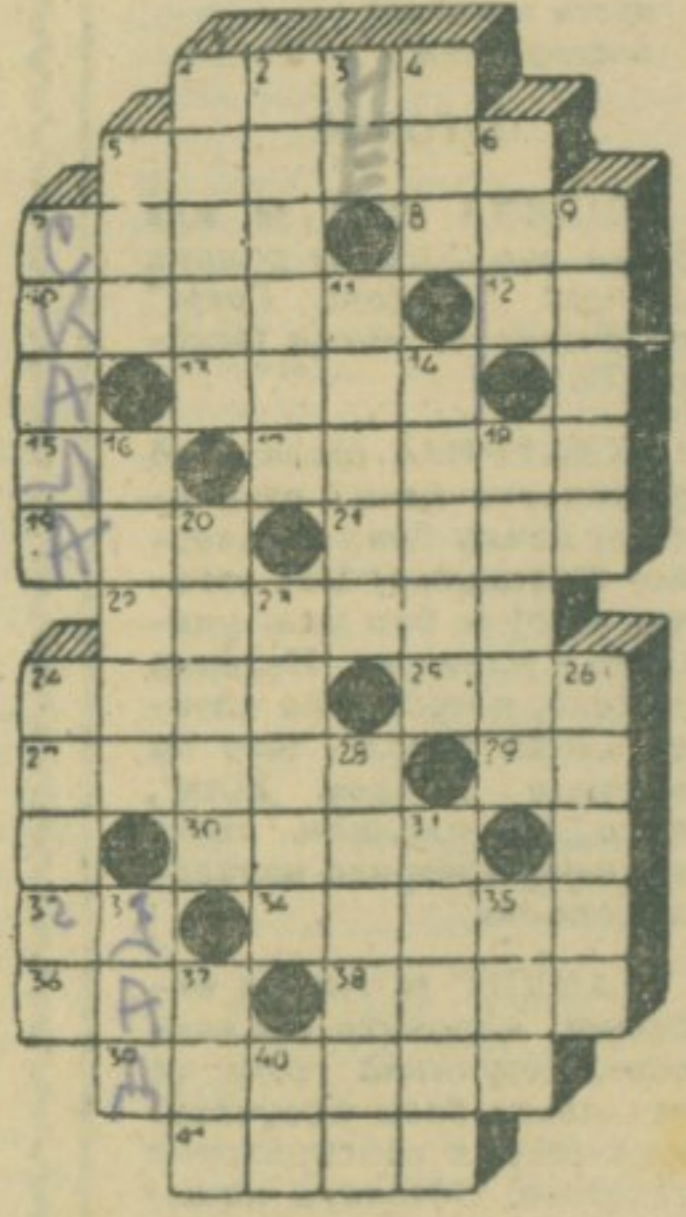
ЛАВИРИНТ

Ваците брз поглед на слику. Погледајте где је улазна на, а где излазна стрела. Затим покушајте да кроз лавиринт брзо прођете од једне стреле до друге.

Водоравно: 1) украсна биљка; 2) некадашње име за Пелопонез; 3) десна притока Саве; 4) место у Шведској; 5) страна жењско име; 6) место у Русији; 7) два слова; 8) витак; 9) музички термин; 10) позорица; 11) наш народни херој; 12) врста чамца; 13) богиња обмане у грчкој митологији; 14) фелачка краљица; 15) хемиски знак за иридијум; 16) земља (лат.); 17) место у Србији; 18) страна мушко име; 19) неупотребљен; 20) експлозивно оружје; 21) област у Шпанији; 22) личност из романа „Госпођа Монсоно“.

Усправно: 1) наша планина; 2) угашени вулкан у Јерменији; 3) негација; 4) света (турски); 5) место у Војводини; 6) мера за површину (множ.); 7) музичка дестивца; 8) старо име Љубљане; 9) место на Црном Мору; 10) савез држава; 11) висораван код Шапца, позната из Првог устанка; 12) папни годишњи приходи; 13) лирска песма; 14) оснивач Реформације; 15) река у Персији; 16) страна женско име; 17) личност из „Три мускетера“; 18) врста хемиских једињења; 19) туга; 20) лична заменица; 21) страна мушко име; 22) јапанска мера.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) маса; 2) Канада; 3) камин; 4) пи; 5) Улис; 6) ток; 7) Нин; 8) мила; 9) ак; 10) терор; 11) обилан; 12) Арад; 13) красан; 14) елана; 15) ек; 16) рака; 17) вир; 18) Ава; 19) кама; 20) ми; 21) орган; 22) Реноар; 23) Лист.

Усправно: 1) Мамин (Сибирјак); 2) анис; 3) саж; 4) ад; 5) калкико; 6) Аполон; 7) куна; 8) Икар; 9) тирала; 10) меласа; 11) Тирана; 12) барака; 13) клави; 14) немар; 15) срам; 16) кран; 17) вакал; 18) крос; 19) они; 20) ел.

ПАЈА ПАТАК

ХОЋЕМО ДА ГАЗИМО ЗЕЧЕВЕ!

ДОБРО! АЛ КЕТЕ СЕ САМИ СТАРАТИ О ЊИМА И ХРАНИТИ ИХ! ЈА НЕЋУ!

БРАКЕМО ИМ ТРАВУ НА ПРАЗНИМ ПЛАЦЕВИМА!

ТАКО! КАВЕЗ ЈЕ ГОТОВ!

АЈДЕМО САД ПО ХРАНУ!

КОЛИКО ОВДЕ ИМА ТОР ЗЕЛЕНИЦА!

И ЦАБЕ ЈЕ!

ГЛЕ! КАКО СУ СЕ САМО ПРОВРЕДНИЛИ!

УЈКА ПАЈО... НЕШТО НАС СВРБИ И ПЕЧЕ!

АЈООО! НАВУКЛИ СТЕ НЕКУ БОЛЕШТИНУ!

САМИ СЕ! ТО СЕ ОД БРШ/ОАНА-ПЛИКАВЦА!

УЈКА ПАЈО... ОВАЈ... А НАШИ ЗЕЧЕВИ?

КАШНИЈЕ НЕ ЦВИЛИТЕ! ЕВО ДОЛАЗИМ!

Д. З. РАВИК

Copyright 1957 Walt Disney Productions World Wide License

Downloaded by King Features Syndicate

WALT DISNEY

Ква Ква!

СИГУРНО МЕСТО

Мики и Мини путују по Африци, кроз дивље, досад неиспитане пределе. Једног дана стигну до неке реке, чија је плава вода просто мамила човека да скочи у њу и заплива. Ни наши путници нису могли одолети, већ почну да се елача. Ал, њихов водич, урођеник, улашном повика:

— Не! Овде пуно крокодила! Ја вам показати где можете да се купате. И поведе их низ реку. Ишли су сат-два, док водич не рече:

— Ту добро место! Нема крокодила!

Мики и Мини једва дочекали и зачас се нађоше у бистрој, гладној води. Пливали су, њурали се, плывили на леђима, док их је водич радознало посматрао са обале.

Кад су најзад изишли из реке, Мики потапа водича по рамени.

— Илао си право. Ал, објасни ми зашто овде нема крокодила, а тамо има.

— О, крокодили твоје мисли, — објаснио је урођеник. — Ту близу лопе и крокодили се плаше ажула!

Рођу је одговор

ШТАКАН

СИБИЛА ВЕН је личност из:

- „Чика Томине колибе“
- „Коле Врењона“
- „Хаклбери Финк“
- „Сликe Доријана Греја“

ЖАКЕРИЈА је:

- најамничка војска у Француској буна
- религиозни покрет у Средњем веку
- део женске одеће у Шпанији

ПАНДИТ означава:

- титлау
- индиско или специјалну повељу минерал

ОЛТА је:

- име река
- биљка
- врста музичког инструмента

ОДГОВОР

СИБИЛА ВЕН је име једне личности из романа „Слика Доријана Греја“ од енглеског писца Оскара Вајлда.

ЖАКЕРИЈА (долази од француске речи) означава селачку буну у северној Француској 1358 године, којој је био циљ уништење плејства. Названа је тако, погрдно, по називу „Жак бонол“, што би значило „гулави Жак“, како су племићи онога времена презриво називали селџаке.

ПАНДИТ је титула индиског, нарочито брадманског, научника који се позлавити бави проучавањем старих санскритских текстова. Одговара нашој титули „доктор“ (на пример: пандит Чавахарла Нетру).

ОЛТА или АЛУТА је притока Дунава. Извире из Карпата а протиче кроз Србију и кроз Влашку. Дуна је 556 километара.

Гуеоловине Малог Цонија

МОРНАРА ТОМАТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ-ХИНА

ЕВО ЈОШ ЈЕДНЕ ПОРУКЕ ОД НАШЕГ ПОДЛОП НЕПРИЈАТЕЉА, КАТОНА...

ШТО СЕ МАЈМУН ВИШЕ ПЕЊЕ, БОЈЕ ПОКАЗУЈЕ СВОЈ РЕП!

ЈА НИКАКО НЕ РАЗУМЕМ КАКО ОВАЈ ПАС МОЖЕ ДА ПРАТИ НЕКИ ТРАГ КРОЗ УЛИЦЕ ПУНЕ НАРОДА!

КАДА ЈЕ КАТОНОВ ГЛАСНИК ДОНЕО ЦЕДУЉУ, ОН НИЈЕ НИ СЛУТИО ДА СТОЈИ НА БРИСАЧУ ЗА НОГЕ КОЈИ ЈЕ БИО УМОЧЕН У МИРИС... ПАС ЈЕ ПРАТИО ТАЈ МИРИС!

ГОСПОДАРУ! МИ СМО ИЗДАНИ! НЕКОЛИКО ЧЕТА ЦАРСКИХ ВОЈНИКА ДОЛАЗЕ ДА НАС НАПАДНУ!

НЕ БОЈТЕ СЕ! СВИ ИМАМО ВРЕМЕНА ДА УМАКНЕМО!

БРЗО БУДАЛО! ОДВЕДИ ДЕЧКА КРОЗ ТАЈНИ ХОДНИК!... ТАМО ВАС СЕКАЈУ КОЛА! БРЗО!

БЛАГОНАКЛОНА СРЕЂА ДАРОВАЛА НАМ ЈЕ ЖЕЉЕНИ УСПЕХ

СВРШИЋЕ СЕ